

For os må afskeden med den gamle politik grundlæggende føre til en politik, som bygger på en forståelse af, at mullahregimet ikke vil reformere sig selv. Det nuværende iranske regime kom til efter et stort folkeligt opgør med shahens despotiske regime.

Dengang var mange sociale kræfter på spil i forsøget på at opbygge et nyt Iran. Der var militante oilarbejdere, der var en radikal venstrefløj, der var borgerlige partier, og endelig var der en stor religiøs bevægelse under ayatollahernes ledelse. I denne bevægelse var særlig basarkøbmændene en toneangivende kraft.

Koalitionen mellem præster og pengemænd har siden dengang med stort held smadret og udelukket de andre sociale kræfter. Fagbevægelsen blev forbudt, partier blev bandlyst, og i flere tilfælde blev der oven i købet udstedt fatwa mod hele oppositionsgrupper. Det gælder f.eks. den oppositionsgruppe, som hedder NCR, og som den siddende regering indtil videre ikke har ønsket at have kontakt med.

En bred social og politisk bevægelse blev slået ned og erstattet af et nyt diktatorisk regime. Dette regime i Iran i dag styres af denne koalition af store islamiske fonde, basarkøbmænd og religiøse og politiske overhoveder. Den religiøse, politiske og økonomiske magt er sammenblandet, og i toppen sidder en gruppe, der ikke ser nogen interesse i at indføre demokratiske tilstande eller forbedre menneskerettighedssituationen. Det er i bund og grund et regime, der ikke vil reformere sig selv, og derfor er vores konklusion også, at kun gennem et omfattende pres udefra og kun gennem en styrkelse af den iranske opposition kan forholdene i landet forandres.

Danmark må gå foran for at skabe dette pres. Det kan kun ske ved at erstatte den såkaldte kritiske dialog med en politisk offensiv mod regimet. En politisk offensiv indebærer nødvendigvis kontakt med oppositionen. Intet politisk signal er mere effektivt over for regimer som det iranske end at optage forbindelser med deres konkrete modstandere. Møder med oppositionen signalerer en klar politisk protest mod status quo. Det markerer ønsket om forandring, og den protest er efter vores opfattelse højst tiltrængt.

Det autoritære regime, mullaherne, har forsøgt at opbygge et samfund uden opposition. Alle frihedsrettigheder er blevet kastet på bålet til fordel for fundamentalisternes absolutte herredømme. Oppositionsgrupper er blevet for-

fulgt i en grad, der kun tillod få af dem at eksistere for slet ikke at snakke om at organisere sig i Iran. Derfor vil det også være barokt, hvis Udenrigsministeriet fortsat vil forsøge at skærme sig mod at holde møder med iranske oppositionsgrupper ved at henvise til, at de ikke er stærke i Iran. I nogle tilfælde må vi sige: Selvfølgelig er de ikke det. Det er nemlig lykkedes regimet at rive mange af dem op ved rode og sende resterne udenlands.

I andre tilfælde findes der faktisk hemmeligt organiserede i Iran, der gennemfører demonstrationer med fare for eget liv. Ingen af dem stiller sig selvfølgelig op og skriger deres politiske tilhørsforhold ud for alverden. Den iranske opposition er både organiseret og spontan. Den består af mange forskellige grupperinger af varierende størrelse og betydning.

Den kritiske dialog, som den blev praktiseret, siden den blev vedtaget i EU i 1992, har på den ene side været at bevare forbindelsen til Iran gennem samhandel og på den anden side at sikre, at den iranske regering blev konfronteret med en europæisk kritik af overgrebene på menneskerettighederne i Iran. Lige siden har der ved utallige lejligheder været begrundet mistanke om, at handelsinteresser er blevet sat over hensynet til menneskerettigheder.

Vi har også tidligere hørt, at under Uffe Ellemann-Jensen var dialogen snarere en slags stille dialog, og nogle gange kunne den forekomme fuldstændig lydløs.

Under den sidste Schlüterregering lå der, som det også er blevet sagt, en beslutning om ikke at mødes med Salman Rushdie. Hvorfor? Det er blevet nævnt: Fetaosten. Ikke noget med at træde regimet for meget over tærne. Det mente man kunne give bagslag. Det er knap et åbent spørgsmål, om regeringen frygtede, at det ville gå ud over eksporten, eller det var menneskerettighederne, man tænkte på.

Daværende fiskeriminister Kent Kirk udtrykte det dengang på følgende måde: Når der handles, så handles der.

I argumentationen for den kritiske dialog spillede drømmen om en moderat opposition inden for regimet en stor rolle, en opposition, som man kunne styrke med handel og med diskussioner med regimets repræsentanter i et særligt organ i EU. Den moderate opposition, som Rafsanjani skulle være den fremmeste repræsentant for – den drøm var alt for længe det bærende princip også for Danmarks forhold til Iran. Mens EU og den danske regering lullede